

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Komisja Spraw Zagranicznych

2012/2098(INI)

5.12.2012

OPINIA

Komisji Spraw Zagranicznych

dla Komisji Prawnej

w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw: promowanie
interesów społeczeństwa i droga do zrównoważonego i sprzyjającego
włączeniu społecznemu ożywienia gospodarki
(2012/2098(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Andrzej Grzyb

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Spraw Zagranicznych zwraca się do Komisji Prawnej, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że nowa definicja zawarta w komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 25 października 2011 r. w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw(CSR) podkreśla, że zgodność obowiązującymi przepisami prawnymi i umowami zbiorowymi to warunek wstępny odpowiedzialnego działania oraz precyzuje konieczne ramy odpowiedzialności przedsiębiorstw, wzywając je do „integracji kwestii społecznych, środowiskowych, etycznych i tych związanych z prawami człowieka, jak i problemów konsumentów ze swoją działalnością oraz podstawową strategią, w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami”; podkreśla, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw musi również obejmować ich działania w państwach trzecich oraz wobec tych państw;
2. z zadowoleniem przyjmuje starania Unii Europejskiej i państw członkowskich zmierzające do dostosowania swoich strategii politycznych do zmienionych w 2011 r. wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz do wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka¹, podkreślając, że starania te – zwłaszcza w dziedzinie globalnej działalności biznesowej – nie są jeszcze równoznaczne z pełnym zaangażowaniem w przestrzeganie odnośnych norm środowiskowych, społecznych oraz związanych z prawami człowieka, a także w ich kontrolowanie;
3. podkreśla znaczenie oceny spełniania przez dane przedsiębiorstwo wymogów dotyczących społecznej odpowiedzialności z uwzględnieniem łańcucha dostaw; uznaje za kluczowe posiadanie skutecznych i przejrzystych wskaźników pozwalających ocenić dokładny wpływ działalności przedsiębiorstw z systemowego punktu widzenia;
4. kładzie nacisk na fakt, że każde z 27 państw członkowskich musi przyspieszyć przegląd krajowych planów działania dotyczących CSR, a także opracowywanie krajowych planów wdrażania odpowiednich wytycznych OECD i wytycznych ONZ, które powinny zostać ukończone najpóźniej do grudnia 2013 r.; uważa, że państwa członkowskie powinny dopilnować, by plany te były przygotowywane z udziałem wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, w tym organizacji pozarządowych, społeczeństwa obywatelskiego, związków zawodowych, organizacji pracodawców i krajowych instytucji praw człowieka; wzywa UE do ułatwiania czerpania nauk z doświadczeń tych państw członkowskich, które są obecnie zaangażowane w ten proces; zachęca państwa członkowskie do inspirowania się wytycznymi zawartymi w normie ISO 26000, najnowszymi wytycznymi Globalnej Inicjatywy Sprawozdawczej oraz wytycznymi przygotowanymi przez Europejską Grupę Krajowych Instytucji Praw Człowieka;
5. podkreśla, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw wewnątrz UE, ale także w

¹ sesja Rady Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 21 marca 2011 r., sprawozdanie specjalnego przedstawiciela Sekretarza Generalnego w sprawie praw człowieka oraz firm wielonarodowych i innych przedsiębiorstw, John Ruggie: ‘Wytyczne dotyczące biznesu i praw człowieka: wdrażanie ram ONZ „Ochrona, poszanowanie i naprawa” (A/HRC/17/31) (zwane dalej wytycznymi ONZ).

państwach trzecich, powinna zostać rozszerzona na następujące obszary: organizacja pracy, jakość zatrudnienia, równość szans, uczestnictwo w życiu społecznym, zwalczanie dyskryminacji oraz kształcenie ustawiczne;

6. wzywa do większej spójności polityki na szczeblu UE przez dostosowanie zamówień publicznych, kredytów eksportowych, dobrego rządzenia, konkurencji, rozwoju, handlu, inwestycji i innych dziedzin polityki oraz porozumień do międzynarodowych norm w dziedzinie praw człowieka, socjalnych i środowiskowych zawartych w odpowiednich wytycznych i zasadach OECD i ONZ; w związku z tym wzywa do współpracy z organami reprezentującymi pracowników, pracodawców i konsumentów przy wykorzystywaniu odpowiedniego doradztwa krajowych instytucji praw człowieka, jak „Propozycja Europejskiej Grupy dla WE w sprawie praw człowieka i przetargów”; wzywa do przeprowadzania konstruktywnych i odpowiednich ocen skutków wniosków ustawodawczych pod względem ewentualnych niespójności z wytycznymi ONZ oraz kładzie nacisk na koordynację z grupą roboczą ONZ ds. biznesu i praw człowieka w celu uniknięcia rozbieżnych i niespójnych interpretacji wytycznych ONZ; doceniając znaczenie ram praw człowieka ONZ w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw znaczenie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, w tym jej art. 16, który gwarantuje podstawowe prawo prowadzenia działalności gospodarczej, które należy odpowiednio uwzględnić i które powinno służyć jako punkt odniesienia dla wspierania strategii na rzecz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w UE; podkreśla znaczenie znalezienia równowagi między swobodą prowadzenia działalności gospodarczej a innymi prawami gwarantowanymi w Karcie, a także uznawanymi na świecie zasadami i wytycznymi dotyczącymi CSR; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej na rzecz gromadzenia dowodów i informacji o istnieniu i interpretacji swobody prowadzenia działalności gospodarczej;
7. zobowiązuje się do dalszego konsekwentnego przypominania o swoich oczekiwaniach, że instytucje i urzędnicy UE, w tym specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka, a także specjaliści przedstawiciele UE w poszczególnych krajach i regionach będą podejmować starania prowadzące do dokonywania postępów w związku z normami społecznymi, środowiskowymi i w zakresie praw człowieka we wszystkich zewnętrznych stosunkach i działaniach UE; wzywa Komisję i państwa członkowskie do przeprowadzenia ocen wpływu praw podstawowych przed zawarciem i podczas oceniania wielostronnych i dwustronnych umów handlowych i inwestycyjnych oraz przyznawania pomocy rozwojowej, i do zagwarantowania, że prawa te będą respektowane;
8. uznaje, że krajowe instytucje praw człowieka stosujące zasady paryskie zajmują odpowiednią pozycję, aby udzielać wsparcia przy wdrażaniu wytycznych ONZ, w tym ułatwiać, a nawet zapewniać, dostęp do środków odwoławczych; wzywa UE i państwa członkowskie do uznania krajowych instytucji praw człowieka oraz przedsiębiorstw i organów reprezentujących pracowników, pracodawców i konsumentów za kluczowych partnerów w realizacji programu w sprawie praw człowieka i biznesu, rozwijaniu powiązań między przedsiębiorstwami, państwem a społeczeństwem obywatelskim, a także promowaniu uznanych na szczeblu międzynarodowym norm i wytycznych w zakresie społecznym, środowiskowym i praw człowieka; wzywa w tym kontekście państwa członkowskie do umacniania, a tam gdzie to konieczne do rozszerzania mandatu

krajowych instytucji praw człowieka w celu zwiększania ich skuteczności lub – w przypadku braku krajowych instytucji praw człowieka stosujących zasady paryskie – do podjęcia koniecznych działań w celu ich ustanowienia, a UE wzywa do zapewnienia odpowiedniego wsparcia strategicznego; zobowiązuje się do przeprowadzania regularnej corocznej wymiany poglądów z krajowymi instytucjami praw człowieka w ramach komisji LIBE i/lub DROI, opierając się na doświadczeniach komisji DROI z wymianą poglądów na temat szczytu rzeczników praw człowieka z UE i krajów partnerstwa wschodniego w 2011 r. oraz do uzupełnienia takich wymian ukierunkowanymi warsztatami dotyczącymi praw człowieka i biznesu;

9. wyraża zadowolenie z przyjęcia przez Międzynarodową Organizację Pracy w dniu 14 czerwca 2012 r. zalecenia nr 202 w sprawie krajowego minimalnego zakresu ochrony socjalnej; zobowiązuje się do uwzględnienia kwestii praw człowieka i CSR w porządkach obrad nadchodzących spotkań UE z krajami trzecimi, zwłaszcza z tymi, z którymi UE utrzymuje szczególne stosunki; wzywa do włączenia CSR do stosunków umownych UE z krajami trzecimi oraz występuje z wnioskiem o przetłumaczenie w razie potrzeby wytycznych ONZ przez służby PE lub innych instytucji UE;
10. wzywa UE, a w szczególności Komisję, do dopilnowania, by w ramach instrumentów finansowych, w tym Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka, uważano krajowe instytucje praw człowieka stosujące zasady paryskie za kluczowych partnerów w realizacji zakładanych celów, a także wspierano je w efektywnym wykorzystaniu ich wyjątkowej pozycji i wiedzy specjalistycznej z zakresu praw człowieka w celu stworzenia przestrzeni dialogu między różnorodnymi zainteresowanymi stronami, w tym władzami państwowymi, społeczeństwem obywatelskim i przedsiębiorstwami, a w tym celu:
 - (1) do dopilnowania, by kwestia CSR i praw człowieka figurowała wśród priorytetów poszczególnych instrumentów finansowych w nowych wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2014-2020 oraz
 - (2) do rozwinięcia szczególnego wsparcia w ramach Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka dla szkolenia i ogólnego budowania potencjału w dziedzinie CSR i praw człowieka wśród organizacji społeczeństwa obywatelskiego, krajowych instytucji praw człowieka, obrońców praw człowieka, związków zawodowych oraz innych organizacji zajmujących się prawami człowieka;
11. kładzie nacisk – w celu zagwarantowania, że nowa strategia UE dotycząca CSR promuje interesy społeczne, poszanowanie praw człowieka i dążenie do zrównoważonego postępu i rozwoju sprzyjających włączeniu społecznemu – na fakt, że wniosek ustawodawczy w sprawie obowiązkowego ujawniania innych niż finansowe informacji firm (w tym informacji na temat kwestii środowiskowych, społecznych i rządzenia) powinien gwarantować przejrzystość, dostarczając jasnych, jednoznacznych, wspólnych i wstępnie określonych ram, ze szczególnym odwołaniem do praw człowieka, być w pełni zgodny z wytycznymi ONZ i oparty na obiektywnych wskaźnikach, takich jak równość mężczyzn i kobiet, co obejmuje kwestie zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć i liczbę kobiet na stanowiskach kierowniczych, zarobki młodzieży, możliwość wstępowania przez pracowników do związków zawodowych i prowadzenia rokowań zbiorowych oraz

skuteczne zapewnienie warunków bezpieczeństwa w miejscu pracy i niepełnosprawność;

12. wzywa UE do zajęcia się wewnętrznymi brakami w zdolnościach oraz w wiedzy specjalistycznej poprzez wdrażanie znacznych programów szkoleniowych poświęconych prawom człowieka i biznesowi we wszystkich instytucjach UE oraz we wszystkich obszarach polityki;
13. ponownie wzywa UE i państwa członkowskie do poprawy egzekwowania obowiązujących praw dotyczących CSR i praw człowieka oraz do wypracowywania dalszych rozwiązań mających wprowadzić równe warunki dla przedsiębiorstw unijnych i przedsiębiorstw z krajów trzecich, aby zwalczać dumping socjalny;
14. wzywa do wprowadzenia wymogów dotyczących należytej staranności w zakresie praw człowieka i łańcuchów dostaw na szczeblu UE, które spełnią m.in. wymogi określone w wytycznych OECD dotyczących należytej staranności i odpowiedzialności za łańcuchy dostaw surowców pochodzących z obszarów ogarniętych konfliktem lub wysoce zagrożonych wybuchem konfliktu, a także do zajęcia się m.in. obszarami o potencjalnie dużym negatywnym lub pozytywnym wpływie na prawa człowieka, takimi jak globalne i lokalne łańcuchy dostaw, konflikty na tle surowców mineralnych, zlecenie wykonawstwa na zewnątrz, konfiskaty ziemi oraz regiony, w których prawo pracy i ochrona pracowników nie są wystarczające, czy obszary wytwarzania produktów niebezpiecznych dla środowiska i zdrowia; wyraża zadowolenie z programów realizowanych już obecnie przez UE, zwłaszcza programu Egzekwowanie prawa, zarządzanie i handel w dziedzinie leśnictwa (FLEGT) w dziedzinie leśnictwa, oraz ze wsparcia inicjatyw prywatnych takich jak Inicjatywa Przejrzystości w Branżach Wydobywczych (EITI);
15. domaga się, by spójność z wytycznymi i zasadami OECD oraz ONZ była priorytetem, jeżeli UE lub państwa członkowskie są partnerami biznesowymi (np. w kontekście zamówień publicznych, przedsiębiorstwach państwowych, spółkach joint venture, przedsiębiorstwach społecznych, gwarancjach kredytów eksportowych, projektach na dużą skalę w krajach trzecich), co powinno znaleźć odzwierciedlenie w szczególnych klauzulach powodujących konsekwencje dla przedsiębiorstw otwarcie naruszających standardy społeczne, środowiskowe oraz związane z prawami człowieka; zaleca, by planowana platforma UE na rzecz współpracy zewnętrznej i rozwoju brała udział w określaniu takich zasad mających na celu poprawę jakości i skuteczności współpracy zewnętrznej UE, mechanizmów łączenia i instrumentów finansowych oraz roli w promowaniu współpracy i koordynacji między UE, instytucjami finansowymi oraz innymi zainteresowanymi stronami w tej dziedzinie;
16. podkreśla znaczenie dokumentu ramowego ONZ pt. „Ochrona, poszanowanie, naprawa” i uważa, że trzy wymienione w nim filary, a mianowicie odpowiedzialność państwa za ochronę przed naruszeniami praw człowieka, spoczywający na przedsiębiorstwach obowiązek poszanowania praw człowieka oraz konieczność zapewnienia skuteczniejszego systemu odszkodowań powinny być przedmiotem odpowiednich środków umożliwiających ich stosowanie;
17. podkreśla, że przedsiębiorstwa europejskie i ich spółki zależne oraz podwykonawcy, z uwagi na ich znaczenie w międzynarodowej wymianie handlowej, odgrywają zasadniczą rolę w promowaniu i upowszechnianiu norm społecznych oraz norm pracy na świecie;

przyznaje, że skargi na firmy unijne działające za granicą są częściej rozwiązywane w bardziej skuteczny sposób na miejscu; poleca krajowe punkty kontaktowe OECD jako zlokalizowane w poszczególnych państwach pozaprawne instrumenty, które mogą pośredniczyć w szeregu sporów dotyczących biznesu i praw człowieka; wzywa jednak do dołożenia przez firmy większych starań w związku z rozwijaniem instrumentów poświęconych skargom, dostosowanych do kryteriów skuteczności określonych w wytycznych ONZ i do poszukiwania dalszych miarodajnych wskazówek w uznanych na świecie zasadach i wytycznych, zwłaszcza niedawno aktualizowanych wytycznych OECD dla przedsiębiorstw międzynarodowych, dziesięciu zasadach inicjatywy ONZ „Global Compact”, wytycznych zawartych w normie ISO 26000 dotyczącej odpowiedzialności społecznej, Trójstronnej deklaracji zasad dotyczącej przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej Międzynarodowej Organizacji Pracy;

18. z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji polegający na zmianie przepisów prawa prywatnego międzynarodowego zawartych w rozporządzeniu Bruksela I, a zwłaszcza wprowadzenie zasady „forum necessitatis”; podkreśla potrzebę dalszego rozwijania skutecznego dostępu do środków odwoławczych dla ofiar naruszeń praw człowieka wynikających z działań korporacyjnych poza UE za pomocą reformy rozporządzeń Bruksela I i Rzym II; apeluje o skuteczne środki służące usuwaniu istniejących barier w dostępie do wymiaru sprawiedliwości, jak np. nadmierne koszty procesowe, za pomocą inicjatyw, takich jak opracowanie minimalnych norm dochodzenia roszczeń zbiorowych lub rozwiązania dla problemu odrębnej osobowości prawnej firm.
19. apeluje o opracowanie skuteczniejszych standardów przejrzystości i odpowiedzialności dla unijnych firm technologicznych w związku z eksportem technologii, które mogą być wykorzystane do łamania praw człowieka lub działania wbrew interesom bezpieczeństwa UE;
20. wyraża zadowolenie, że Komisja jest gotowa zająć się kwestią CSR w kontekście rozszerzenia; wyraża jednak rozczarowanie, że kwestia ta nie została należycie omówiona w ramach negocjacji akcesyjnych prowadzonych z krajami kandydującymi lub poruszona w komunikacie Komisji z dnia 10 października 2012 r. zatytułowanym „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania na lata 2012-2013” (COM(2012)0600);
21. wyraża zadowolenie, że Komisja zamierza działać na rzecz ustanowienia kampanii w skali światowej, międzynarodowych wytycznych i uzupełniających środków ustawodawczych, aby zapewnić pozytywny wpływ przedsiębiorstw na spółki zagraniczne; przypomina, że wpływ ten może zostać między innymi zmierzony w odniesieniu do takich kwestii jak: dostęp lokalnej społeczności do zasobów, suwerenność żywnościowa tych społeczności czy ich wewnętrzny rozwój;
22. apeluje o stosowanie zasady „know your end user” (poznaj użytkownika końcowego), aby zapobiegać łamaniu praw człowieka na etapie produkcji czy też na etapie obiegu rynkowego.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	3.12.2012
Wynik głosowania końcowego	+: 42 -: 1 0: 2
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Sir Robert Atkins, Arnaud Danjean, Marietta Giannakou, Andrzej Grzyb, Anna Ibrisagic, Liisa Jaakonsaari, Anneli Jäätteenmäki, Jelko Kacin, Tunne Kelam, Nicole Kiil-Nielsen, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Paweł Robert Kowal, Eduard Kukan, Alexander Graf Lambsdorff, Krzysztof Lisek, Mario Mauro, Francisco José Millán Mon, María Muñoz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Raimon Obiols, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Cristian Dan Preda, Tokia Saïfi, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Werner Schulz, Marek Siwiec, Charles Tannock, Kristian Vigenin, Sir Graham Watson
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Laima Liucija Andrikiienė, Marije Cornelissen, Elisabeth Jeggle, Agnès Le Brun, Marietje Schaake, Helmut Scholz
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Lara Comi, Danuta Jazłowiecka, Giovanni La Via